

Sosiaali- ja terveysministeriö
HE 159/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hyvinvointialan liitto kannattaa esityksen tavoitteita sosiaali- ja terveystietojen tehokkaalle ja tietoturvalle käytölle sekä koordinaation keskittämistä yhdelle viranomaiselle. Edellytämme kuitenkin, että lainsäädäntö turvaa liikesalaisuuksien suojan, korvaukset tiedon toimittajille, tiedon hyödyntäjän oikeusturvan ja tiedonkeruun joustavuuden.

Liikesalaisuudet otettava huomioon käyttö lupia myönnettäessä

On mahdollista, että tietopyynnön myötä yksittäisten palveluntuottajien asiakkaista voi kerätä liikesalaisuuksiin luokiteltavaa tietoa. Liikesalaisuuksia voivat olla esimerkiksi geenitiedot tai palveluntuottajan asiakasrakenne.

Sosiaali- ja terveydenhuollon käyttölupaviranomainen on veloitettava arvioimaan liikesalaisuuksien turvaamista käyttö lupaa myöntäessään. Mikäli liikesalaisuudet voivat vaarantua, käyttö lupahakemusta tulee muuttaa käyttölupaviranomaisen ohjeen mukaisesti. Käyttö lupahakemuksessa on lisäksi aina todettava, halutaanko tietoa aineistossa yksilöidä asiakkaan sote-palveluntuottaja.

Mikäli tietopyynnön kohteena oleva palveluntuottaja epäilee liikesalaisuuksien vaarantumista, sillä on oltava oikeus kieltäytyä tietojen toimittamisesta joko osittain tai kokonaan. Viranomaisille toimitettavat tiedot ovat luonnollisesti liikesalaisuuksien ulkopuolella.

Yksityiset sosiaali- ja terveyspalveluntuottajat ovat paikoin käyttäneet merkittäviä resursseja tietovarantojen muodostamiseen. Mikäli tietovarannot valuvat merkittävässä määrin muualle, esimerkiksi julkisille tahoille tai muille yksityisille kilpailijoille, tiedonkeruun arvo laskisi merkittävästi. Tällöin tuottajien kannusteet kerätä tietoa vähenisivät merkittävästi, jolloin yhteiskunnan ja asiakkaan etu kärsisi.

Tiedon toimittamisen kustannukset korvattava

Myös yksityiset tietoja toimittavat palveluntuottajat on tulkittava 50 §:n mukaisiksi korvauksia saaviksi rekisterinpitäjiksi. 50 §:n tulkinta on oltava tämän suhteen selvä, vaikka yksityisiä palveluntuottajia ei luetakaan 6 §:n mukaisiksi rekisterinpitäjiksi.

Palveluntuottajiin voi kohdistua huomattava määrä tietopyyntökyselyitä, joista jokaisesta aiheutuu kustannuksia. Monimutkaiset tietopyynnöt voivat vaatia jopa useita henkilötyöpäiviä. Tietopyyntöjen käsittely on pois sosiaali- ja terveyspalvelutuotannon resursseista.

Käyttölupaviranomaiselle velvoite ohjeistaa tieteellisen ja kaupallisen tutkimuksen rajanvedosta

Sosiaali- ja terveystietojen toissijaisen käytön tarkoituksena on muun muassa tieteellinen tutkimus tai kehittämis- ja innovaatiotoiminta. Jatkossa eteen voi tulla tilanteita, jossa rajanveto tieteellisen ja kaupallisen tutkimuksen välillä on epäselvä. Käyttölupaviranomaisen tulee antaa ohjeistusta tiedon hyödyntämisen mahdollisuuksista. Tällöin tiedon hyödyntäjillä on luottamuksen suoja ja kynnys tietovarantojen hyödyntämiseen on matalampi.

Tiedon innovatiivinen käsittely vaatii käyttöympäristön kehitystä

Ensi vaiheessa tietoturvallinen käyttöympäristö on rajattu siten, että tiedon hyödyntäjän mahdollisuudet omien sovellusten käyttämiseen on rajallinen. Useimpien sosiaali- ja terveydenhuollon tekoälyratkaisujen kehittäminen vaatii valmiin tietoaineiston analysointia tekoälysovelluksen toimesta. Tekoälyn hyödyntämismahdollisuudet ovat ensi vaiheen käyttöympäristössä varsin rajalliset. Nykyaikaisempia, tietoturvallisia ratkaisuja tulee etsiä aktiivisesti.

Helsingissä 27.2.2018

Ulla-Maija Rajakangas

toimitusjohtaja

Hyvinvointialan liitto

Lisätietoja:

Joel Kuuva

talous- ja veroasiantuntija

Hyvinvointialan liitto

joel.kuuva@hyvinvointiala.fi

p. 050 414 6444